

УДК 027.7:025.5:004(477.83–25)ЛНАУ

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (на прикладі Наукової бібліотеки Львівського національного аграрного університету)

Любов ПИНДА

*Наукова бібліотека Львівського національного аграрного університету,
вул. Володимира Великого, 1, м. Дубляни, 80381, Україна, тел. (032) 224-29-15*

Коротко описано основні напрями діяльності Наукової бібліотеки Львівського національного аграрного університету, покликані підтримати належний рівень інформаційно-бібліотечного забезпечення та наукових досліджень в університеті. До них належать передовсім використання електронних інформаційних ресурсів та довідково-бібліографічна і науково-бібліографічна робота.

Ключові слова: Наукова бібліотека Львівського національного аграрного університету, електронні інформаційні ресурси в бібліотеці, науково-бібліографічна робота.

Останніми роками в Україні опубліковано низку навчальних і наукових видань з питань документознавства та електронних інформаційних ресурсів, авторами яких є провідні вчені та практики, зокрема Г. Швецова-Водка, С. Кулешов, М. Слободяник, Т. Ярошенко, Б. Пашкова, Н. Кушнарєнко. У цій літературі запропоновано ідею створення національного інформаційного ресурсу, окреслено шляхи інформаційного забезпечення навчального процесу і наукових досліджень у вищих навчальних закладах.

У цій статті проаналізуємо діяльність Наукової бібліотеки Львівського національного аграрного університету (НБ ЛНАУ), спрямовану на забезпечення інформаційних потреб студентів і викладачів університету. Сучасні вимоги до підготовки спеціалістів аграрної галузі, інновації, що запроваджуються в наукову діяльність вищих навчальних закладів, сучасні інформаційні технології істотно впливають на розширення функцій сільськогосподарської бібліотеки в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні науки та освіти.

Система бібліотечно-інформаційного забезпечення якості освітньої діяльності має перейти до стану структурного і змістовного реформування в напрямі її адаптації до загальних вимог, що випливають з Болонської декларації. Базовими у цій системі можуть бути такі принципові позиції:

а) бібліотека створює інтерактивну систему документних комунікацій і забезпечує постійний зв'язок “документ – користувач”;

б) сутність діяльності бібліотеки вищого навчального закладу полягає у документній та інформаційній підтримці навчального процесу;

в) мета діяльності полягає у специфічній, притаманній саме бібліотеці, допомозі своїй установі у збиранні, зберіганні і наданні профільних документів, в т.ч. електронних;

г) активне впровадження у бібліотечну сферу комп'ютерних технологій урізноманітнює зв'язок "інформація – споживач";

д) створення і активне використання когнітивних, інтелектуальних комп'ютерних систем і банків знань у бібліотечній технології;

е) корпоративні бібліотечні зв'язки в умовах інформатизації;

є) запровадження електронних навчальних комплексів та інших електронних засобів інформації збагачує освітньо-інформаційний простір ВНЗ.

Вдосконалення бібліотечної технології та впровадження нових підходів для бібліотечно-інформаційного забезпечення нової навчальної технології (кредитно-модульної) потребує врахування бібліотекою певних змістовних елементів навчального процесу. До них віднесено такі: оптимізація навчального процесу; посилення самостійної роботи студентів; встановлення чіткої індивідуальної траєкторії здобуття знань; використання комунікативних форм і методів навчання; медіаосвітня підготовка викладачів та інших учасників навчального процесу, які мають проектувати нове навчальне комп'ютерно-інформаційне середовище.

Сприяючи вдосконаленню традиційних і впровадженню інноваційних методів навчання, робота НБ ЛНАУ спрямована на системне, планомірне комплектування фондів новою фаховою літературою (частково матеріалами на електронних носіях), їх організацію, налагодження інформаційно-довідкового обслуговування, на виховання інформаційної культури читачів.

Бібліотечні ресурси НБ ЛНАУ станом на 1 січня 2011 р. склали 552019 примірників, щорічно передплачується 145 назв періодичних видань. Бібліотека продовжує комплектуватися матеріалами на електронних носіях. Поповнення фонду здійснювалося і шляхом книгообміну, який налагоджений з Науковою бібліотекою Львівського національного університету ім. І. Франка, Державною науковою сільськогосподарською бібліотекою (ДНСГБ) УААН (м. Київ), Науковою бібліотекою Інституту аграрної економіки (м. Київ), Львівською національною науковою бібліотекою України ім. В. Стефаника (м. Львів). Розпочато книгообмін з Центральною рільничою бібліотекою Польщі (м. Варшава).

Однією з найважливіших проблем, на розв'язання якої спрямовані зусилля відділу комп'ютерних технологій, є вдосконалення бібліотечно-інформаційних ресурсів, приведення їх у відповідність зі зростаючими інформаційними потребами науковців та студентів університету.

Наукова бібліотека використовує автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему "ІРБІС-32" (версія 2006 р.), яка має засоби підтримки телекомунікаційних технологій і повністю сумісна з міжнародними форматами. Із повної версії системи "ІРБІС" придбано лише три АРМ – Читач, Каталогізатор, Адміністратор.

Для читачів успішно функціонує "Електронний читальний зал" (перший поверх головного корпусу, ауд. № 108), який обладнаний сімома комп'ютерами PENTIUM-4, які об'єднані в локальну мережу, що дало змогу створити сім АРМ для користувачів. До послуг користувачів надаються: електронний каталог; підбірка "Електронні посібники, підручники, навчально-методичні матеріали викладачів ЛНАУ (внутрішні видання ЛНАУ)"; підбірка "Електронні посібники, підручники, навчально-методичні матеріали, кодопосібники, стандарти освіти, експрес курси, монографії (зовнішні електронні ресурси)"; база даних статистичних показників Львівщини "Регіональна статистика Львівщини".

Згідно з Ухвалою Вченої ради ЛНАУ “Стан і перспективи науково-дослідної роботи в університеті” від 4 червня 2009 р., Наукова бібліотека забезпечує обов’язкову розсилку університетських видань та анотацій опублікованих наукових робіт до ДНСГБ України, основних наукових бібліотек, а також розміщення цих матеріалів в мережі Інтернет. З метою збереження видань та їх надання в загальний доступ у режимі он-лайн бібліотека передає електронні копії періодичного друкованого наукового фахового видання “Вісник Львівського національного аграрного університету” на зберігання до Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

Довідково-бібліографічна діяльність – одна з важливих умов успішного забезпечення наукової діяльності та навчально-виховного процесу в ЛНАУ. У зв’язку з цим у довідково-бібліографічному обслуговуванні простежуються два взаємопов’язані аспекти: довідково-інформаційне обслуговування індивідуальних і колективних абонентів та інформаційний супровід наукових досліджень і навчально-виховного процесу. З цією метою бібліотекарі використовують різні форми й методи інформаційно-бібліографічної діяльності: виконання усних та письмових бібліографічних довідок, надання консультацій, підготовка науково-допоміжних бібліографічних покажчиків, списків на традиційних та електронних носіях інформації.

Вбачаючи інформаційний супровід тематики наукових досліджень одним із пріоритетних напрямів роботи, працівники бібліографічно-інформаційного відділу займаються постійним вивченням та систематичним уточненням інформаційних потреб науковців, викладачів, студентів. Серед студентів популярною формою є опитування, а серед науковців – анкетування.

Інформаційна діяльність є пріоритетною ділянкою в бібліотеці. З метою надання інформації про нові надходження протягом року ми організовуємо виставки-перегляди нових надходжень. Зміст інформаційно-бібліографічних заходів тісно пов’язаний із навчальним процесом та тематикою наукових робіт кафедр. Серед різноманітних форм інформаційно-масових заходів є проведення “Дня кафедри”, “Дня аспіранта”, “Дня інформації”. Як показує практика, ці форми подачі інформації для викладачів і студентів виявились найбільш ефективними. У проведенні вказаних заходів (де учасників інформують про книги, періодичні видання, інформаційно-бібліографічні каталоги, документи на електронних носіях, рекомендаційні списки літератури) використовують мультимедійні засоби. Серед традиційних форм інформаційно-бібліографічної діяльності є обслуговування користувачів у режимі “Запит – відповідь”. У бібліотеці цю роботу проводять всі структурні підрозділи.

Одним з провідних напрямів науково-бібліографічної діяльності в НБ ЛНАУ є підготовка науково-допоміжних бібліографічних видань, оскільки бібліотека здійснює інформаційно-бібліографічний супровід наукових досліджень з актуальної тематики за профілем закладу. В науково-бібліографічній роботі велика увага приділяється підготовці покажчиків, присвячених видатним вченим аграрної науки. Спільно з ДНСГБ НААН України підготовано видання:

1) Завірюха Петро Данилович : бібліогр. покажч. наук. пр. за 1970–2010 рр. – Львів, 2011. – 60 с. : портр. – (Сер. “Бібліографія вчених аграріїв України” ; кн. 39);

2) Професор Березівський Петро Степанович : бібліогр. покажч. наук. пр. за 1977–2010 рр. – Львів, 2011. – 65 с. : портр. – (Сер. “Бібліографія вчених аграріїв України” ; кн. 40);

3) Професор Крилова Ганна Іванівна : бібліогр. покажч. наук. пр. за 1957–2004 рр. – Львів, 2011. – 38 с. : портр. – (Сер. “Бібліографія вчених аграріїв України” ; кн. 41).

Неоціненним джерелом наукових досліджень є фонд рідкісної книги НБ ЛНАУ. До багатоаспектного, повноцінного розкриття наукової спадщини XVIII–XIX ст. залучаються науковці університету.

З 2009 р. Центр історії аграрної науки при ДСГНБ НААН України започаткував бібліографічну серію “Іноземна сільськогосподарська книга у фондах ДСНГБ НААНУ, науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів аграрного профілю”. У 2011 р. в даній серії вийшло видання:

Німецькі сільськогосподарські видання у фондах Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України та науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів аграрного профілю (1820–2010 рр.) : зб. наук. джерел. – Київ : НААНУ, ДНСГБ, 2011. – 540 с.

До цього бібліографічного покажчика увійшло 2750 назв німецьких видань НБ ЛНАУ.

На прохання посольства Республіки Польща в Україні науковці університету (доц. О. Ф. Юрчук) та працівники Наукової бібліотеки (доц. Л. А. Пинда та головний бібліотекар Л. В. Шарикіна) підготували видання “Польські стародруки 1771–1830 рр.”. Книгознавча експертиза налічує 75 назв польських стародруків та включає біографічні відомості про авторів, книгознавчий аналіз видань, необхідну бібліографічну інформацію. Крім того, подано до друку бібліографічний покажчик “Французькомовні сільськогосподарські видання 1723–1830 рр.” (415 позицій). У 2011 р. підготовано бібліографічний покажчик “Чеськомовні сільськогосподарські видання 1847–1901 рр.” (15 позицій). З метою створення бібліографії рідкісних видань та розміщення інформації про них в мережі Інтернет ми працюємо над створенням електронного каталогу стародруків. В майбутньому планується спільна робота з ДНСГБ НААН України із вивчення історії розвитку аграрної дослідної справи в Галичині XIX – початку XX ст.

Отже, в умовах кредитно-модульної системи підготовки фахівців бібліотека має трансформуватися з урахуванням завдань, профілю, особливостей інформаційних потреб науково-педагогічних працівників і студентів вищого навчального закладу та виконувати функції, необхідні для підтримки навчального процесу. Це каталогізація і систематизація інформаційних ресурсів, надання користувачам персонального віртуального простору, довідково-інформаційне забезпечення, вдосконалення засобів пошуку інформації, навчання користувачів та персоналу роботі з електронними ресурсами та ефективне управління ними.

**INFORMATION AND BIBLIOGRAPHICAL SUPPLY OF EDUCATIONAL
PROCESS AND SCHOLARLY RESEARCHES
(as based on Scientific Library of L'viv National Agricultural University)**

Liubov PYNDA

*Scientific Library of L'viv National Agricultural University,
1, Volodymyr Velykyi Str., Dubliany, 80381, Ukraine, tel. (032) 224-29-15*

The article elucidates key strategies of the Scientific Library of L'viv National Agricultural University aimed at maintaining the appropriate level of information and bibliographical supply and scholarly researches. First of all, they include the usage of electronic informational resources, reference-bibliographical and scholarly-bibliographical work.

Key words: Scientific Library of L'viv National Agricultural University, electronic informational resources in library, scholarly and bibliographic work.

**ИНФОРМАЦИОННО-БИБЛИОТЕЧНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ
УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА И НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
(на примере Научной библиотеки Львовского национального
аграрного университета)**

Любовь ПЫНДА

*Научная библиотека Львовского национального аграрного университета,
ул. Владимира Великого, 1, г. Дубляны, 80381, Украина, тел. (032) 224-29-15*

Кратко описаны основные направления деятельности Научной библиотеки Львовского национального аграрного университета, призванные поддержать должный уровень информационно-библиотечного обеспечения и научных исследований в университете. К ним относятся в первую очередь использование электронных информационных ресурсов и справочно-библиографическая работа.

Ключевые слова: Научная библиотека Львовского национального аграрного университета, электронные информационные ресурсы в библиотеке, научно-библиографическая работа.

Стаття надійшла до редколегії 16.06.2012

Прийнята до друку 25.06.2013